Ak?lc? Olmayan ?nançlar Testi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ak?lc? Olmayan ?nançlar Testi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16622

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Ak?lc? Olmayan ?nançlar Testi (A??T), bireylerin bili?sel süreçlerinde yer alan, duygusal s?k?nt?ya ve i?lev bozuklu?una yol açan ak?lc? olmayan inançlar? ölçmek amac?yla uyarlanm?? bir psikolojik ölçme arac?d?r. Bu ölçek, Filiz Dinç Yurtal taraf?ndan 1999 y?l?nda doktora tezi kapsam?nda üniversite ö?rencilerinin inanç sistemlerini incelemek üzere Türkçeye adapte edilmi?tir. Test, 45 maddeden olu?makta olup, 5'li Likert tipi derecelendirme ile yan?tlanmaktad?r. Yap?lan psikometrik çal??malar, testin üniversite ö?rencileri popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir araç oldu?unu göstermektedir.

Ölçe?in geli?tirilmesi sürecinde temel al?nan yap?, Rasyonel Duygusal Davran??ç? Terapi (REBT) kuram?n?n merkezinde yer alan Albert Ellis'in ak?lc? olmayan dü?ünce kategorileridir. Ölçek, faktör analizi sonucunda sekiz ayr? alt faktör alt?nda toplanm??t?r, bu da inançlar?n çok boyutlu yap?s?n? desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler

Ak?lc? olmayan inançlar, bili?sel davran??ç? terapi, psikolojik ölçme, uyarlama, Likert ölçe?i, üniversite ö?rencileri, güvenirlik, geçerlik.

Yazarlar

Filiz Dinç Yurtal

Amaç

Ak?lc? Olmayan ?nançlar Testi'nin temel amac?, üniversite ö?rencilerinin sahip oldu?u ak?lc? olmayan inanç düzeylerini belirlemek ve bu inançlar?n çe?itli demografik ve psikososyal de?i?kenlerle ili?kisini incelemektir. Ölçek, bireylerin kat? ve mutlakiyetçi dü?ünce kal?plar?n? niceliksel olarak de?erlendirmeye olanak tan?r.

Bu araç, özellikle psikolojik dan??manl?k ve rehberlik alan?nda çal??an uzmanlara, ö?rencilerin duygusal zorluklar?n?n alt?nda yatan bili?sel çarp?tmalar? tespit etmede yard?mc? olmak üzere tasarlanm??t?r. Böylece, Rasyonel Duygusal Davran??ç? Terapi temelli müdahalelerin hedeflenmesinde kritik bir rol oynamaktad?r.

Yap?

Ölçek, psikolojideki bili?sel yakla??mlar?n temelini olu?turan "Ak?lc? Olmayan ?nançlar" (Irrational Beliefs) yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, genellikle Albert Ellis taraf?ndan geli?tirilen REBT kuram?na dayan?r ve bireyin mutlulu?unu engelleyen, mant?ks?z ve mutlak ("gerekir",

ARABPSYCHOLOGY.COM

"zorundad?r") ifadeler içeren dü?ünce sistemlerini kapsar.

Ak?lc? olmayan inançlar, genellikle dü?ük hayal k?r?kl??? tolerans?, mükemmeliyetçilik ihtiyac?, onaylanma gereksinimi ve felaketle?tirme e?ilimi gibi bili?sel bile?enleri içerir. A??T'in faktör yap?s?, bu karma??k bili?sel yap?n?n sekiz temel boyutta ele al?nd???n? göstermektedir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek amac?yla gerçekle?tirilen faktör analizi çal??malar?, testin teorik yap?y? ne ölçüde yans?tt???n? ortaya koymu?tur. Analiz sonucunda 45 madde belirlenmi? ve bu maddeler toplamda 8 ayr? faktör alt?nda grupland?r?lm??t?r.

Faktör yükleri incelendi?inde, maddelerin ilgili faktörlere yüksek düzeyde yüklendi?i görülmü?tür. Faktör yüklerinin da??l?m? ?öyledir: Birinci faktör için yükler 0.47 ile 0.66 aras?nda; ikinci faktör için 0.37 ile 0.71 aras?nda; üçüncü faktör için 0.48 ile 0.74 aras?nda; dördüncü faktör için 0.41 ile 0.60 aras?nda; be?inci faktör için 0.41 ile 0.61 aras?nda; alt?nc? faktör için 0.43 ile 0.72 aras?nda; yedinci faktör için 0.36 ile 0.69 aras?nda; ve sekizinci faktör için 0.48 ile 0.57 aras?nda de?i?en de?erler bulunmu?tur. Bu yüksek faktör yükleri, alt ölçeklerin yeterli düzeyde yap?sal geçerli?e sahip oldu?unu desteklemektedir.

Güvenirlik

Ak?lc? Olmayan ?nançlar Testi'nin güvenirli?i, hem test-tekrar test yöntemi hem de iç tutarl?l?k analizleri kullan?larak hesaplanm??t?r.

Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Çukurova Üniversitesi E?itim Fakültesi S?n?f Ö?retmenli?i ve Psikolojik Dan??ma ve Rehberlik bölümlerinde okuyan 93 ö?renciye ölçek, üç hafta arayla iki kez uygulanm??t?r. Elde edilen sonuçlara göre, toplam puan için korelasyon katsay?s? (r) 0.71 olarak bulunmu?tur. Alt ölçekler baz?nda ise korelasyon katsay?lar? 0.46 ile 0.82 aras?nda de?i?mektedir. Bu sonuçlar, testin zaman içinde kararl? ölçümler sa?lad???n? göstermektedir.

?ç Tutarl?l?k Güvenirli?i: ?ç tutarl?l??? belirlemek için yayg?n olarak kullan?lan Cronbach Alfa katsay?s? yöntemi kullan?lm??t?r. Ölçe?in bütünü için hesaplanan iç tutarl?l?k katsay?s? r=0.74'tür. Alt ölçekler için Cronbach Alfa de?erleri ise 0.41 ile 0.90 aral???nda tespit edilmi?tir. Toplam puan için elde edilen 0.74 de?eri, ölçe?in maddelerinin genel olarak ayn? yap?y? ölçme konusunda yeterli düzeyde tutarl? oldu?unu i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Ak?lc? Olmayan ?nançlar Testi'nin uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? ortaya ç?karmak amac?yla faktör analizi uygulanm??t?r. Bu analiz sonucunda, orijinal yap?y?

ARABPSYCHOLOGY.COM

destekleyen ve 45 maddeden olu?an bir form elde edilmi?tir. Bu maddeler, teorik olarak anlaml? kabul edilen 8 temel faktör (alt ölçek) alt?nda gruplanm??t?r.

Faktör yap?s?n?n incelenmesi, her bir alt ölçe?in, ak?lc? olmayan inançlar?n farkl? bir yönünü temsil etti?ini göstermi?tir. Madde da??l?m? ve yüksek faktör yükleri (0.36 ile 0.74 aras?nda de?i?en), her bir faktörün psikolojik yap? içinde güçlü ve ba??ms?z bir bile?en olarak i?lev gördü?ünü teyit etmektedir. Bu sekiz faktörlü yap?, testin bili?sel çarp?tmalar? detayl? bir ?ekilde analiz etme yetene?ini art?rmaktad?r.

Ölçme Arac?

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: 45 madde, 8 alt ölçekli, öz bildirim envanteri.

Derecelendirme: 5'li Likert tipi (1= Hiç kat?lm?yorum - 5= Tamamen kat?l?yorum).

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Üniversite Ö?rencileri.

Ya? Grubu: Genç Yeti?kinler (Yakla??k 18-25 ya? aral???).

Popülasyon Detaylar?: Güvenirlik çal??mas?, Çukurova Üniversitesi E?itim Fakültesi'nden S?n?f Ö?retmenli?i ve Psikolojik Dan??ma ve Rehberlik bölümlerinde okuyan 93 ö?renci üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Uygulama, ka??t-kalem format?nda grup veya bireysel olarak yap?labilen, yap?land?r?lm?? bir öz bildirim ölçe?idir.

Anahtar Kelimeler

Bili?sel çarp?tmalar, faktör analizi, psikometrik özellikler, rasyonel duygusal davran??ç? terapi, iç tutarl?l?k, test-tekrar test, doktora tezi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Filiz Dinç Yurtal

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilinmiyor

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kurum E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yaz??ma Adresi: Gazi Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü (1999 doktora tezi dönemi).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ak?lc? Olmayan ?nançlar Testi'nin uyarlama çal??mas? 1999 y?l?nda tamamlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? ve izinleri için sorumlu yazar Filiz Dinç Yurtal ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: akilci-olmayan-inanclar-testi-toad.pdf.

Tez çal??mas?n?n detaylar?na Yüksekö?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir: tez.yok.gov.tr.

Kaynaklar

Yurtal Dinç, F. (1999). *Üniversite ö?rencilerinin ak?lc? olmayan inançlar?n?n baz? de?i?kenlere göre incelenmesi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ak?lc? Olmayan ?nançlar Testi Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçek maddeleri sa?lanmam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM